

ÉSZREVÉTELEK EKKLÉZSIÁINK TŐKEPÉNZEIRŐL.

LŐFI ÁRONTÓL.

Rédiger Géza, tanár Kovácsi Antal és Barabás Lajos uraktól, e tárgyra vonatkozó nézetek és elvek közlése, kétségen kívül, egyházunk iránti meleg érdeklődés és jó indulat következményei. — E tárgy valóban oly fontos, hogy minden egyházra nézve életkérdés; s épen ezért hiszem, hogy minden egyház, mely tőkepénz előteremtéséről gondoskodott, nem hagyta figyelmen kívül annak kezelésére vonatkozó szabályokról is gondoskodni; mint nem mulasztotta el az egyházi képviselő tanács, mint felügyelő testület intézkedni, hogy minden ily lehető tőkepénz bétáblázott fekvő birtokkal legyen biztosítva a tulajdonos egyház számára. E célra kötelezvényi mintát is szolgáltatott minden egyház számára.

Van tehát, hitem szerint lenni kell, minden tőkepénzt kezelő egyháznak keblileg megállított alapszabálya a kezelésre vonatkozólag; van felsőbbségileg gondoskodva arról, miként legyen az biztosan elhelyezve.

Ez így jól is van, mert az egyháznak nincs tisztább jövedelme a mérsékelt kamatnál, s tőkéje sehol és semmiben nincs jobban biztosítva, mint tehermentes fekvő birtokkal.

Hogy kinél helyezze el akár magános, akár testület tőkepénzét, ezt véleményem szerint meghatározni nem lehet. Kölcsön csak a kérőnek lehet adni. A fekvő birtokkalt biztosítás szem előtt tartásával védve lesz minden egyház azon eshetőségtől, hogy tőkéje mint szintén annak kamata is veszélyeztetve legyen.

Tanár Kovácsi Antal ur véleményét épen megfordítva osztom — ugyanis legbiztosabb a fekvő birtok. Az értékpapirokkal való elbánás, a székelyföldön, hol nem is igen ismeretesek, fáradsággal és költséggel lenne összekötvé; mert azokat a községben bevásárlani, valamint értékesíteni nem lehet. Így állunk a takarékpénztári kezeléssel is, távol levén egyházainktól, az ott jövedelmezhető tőke százalékának egy nagy részét felelemészténé a fuvar és papi díj.

Legtisztább, s véleményem szerint legnagyobb jövedelmet biztosít az a kezelés, a mely legkevesebb kiadást von maga után.

Merőben elvetendőnek találom azon véleményt, mely e tárgyra vonatkozó mindhárom cikkben, kiválólag Barabás Lajos uréban, oly határozottan s önmagával ellentmondólag nyilatkozik, „hogy egyházaink tőkái magára az egyházra s annak egyes tagjaira áldás helyett átok“.

Szegény Magyarország, szegény édes hazám! Ha a közös vagy önálló bank felállításával (mely utolsó mellett az egész ország helyeslő véleménye nyilvánul) ily értelemben oly gyilkoló fegyvert adnál édes gyermekeid kezébe, melylyel végpusztulásuknak teljes érzetében saját szívök véréért kellene ontani!

Ugyanis például állít fel egy egyházat, mely önkéntes adakozásból templomot, tornyot, harangot, orgonát, papi és tanítói lakot állított elé; s 16 évtől kezdve 5042 frt és 40 kr. 10°/_o kiadott tőke és annak kamataiból nem tud felmutatni semmit; sőt csaknem e miatt a 130 kalongya kepe 85-re olvadt le; s az egyház tagjai elszegényedtek“. Kérdem: ha sem tőkét, sem kamatot nem törlesztettek az illetők, ez a nem fizetés mikép tudott oly elszegényítőleg hatni azon egyház tagjaira? Erre, e sorok íróját egy egyszerű egyházi tag figyelmeztette, s feljegyzém azért, ne törekedjünk önróvásunkra nagyokat mondani, mert nem szorult még népünk oly gyámsági kezelés alá, mely mint kiskoru árva saját helyzetét felfogni és felismerni ne tudná; mert a nép csak akkor folyamodik kölcsönért, mikor elkerülhetlen szükség kényszeríti, vagy saját életmódjának könnyebbitésére mérsékelt százalék mellett juthat pénzhez.

Ha vannak egyesek, kik veszni indultak, más útat és esz-közt kell választani ezek megmentésére; de azzal, hogy az egyház pénzét tőle elvonjuk, csak végpusztulását siettetjük, mert annál hamarabb esik a szivtelen uszorások öldöklő körmei közé. S ha oly öldöklő méreg az egyháztól kölcsön vett pénz a mi egyes hit-rokonainkra nézve, emberileg cselekednénk-e akkor, ha ezen mérget másoknak osztogatnók biztos vesztesükre?

Felhozzák azt is, hogy egyházaink közül némelyek 20, 25, 40 sőt 50°/_o-ra kölcsönöznek. Ha így van, ez tulság s minden esetre nyomasztólag s végre szegényítőleg hat, az bizonyos; de ne legyenek az egyházak szivtelen uszorások, s ne törekedjenek hirtelen gazdagulni, mérsékeljék mind a kamatlábat, mind kiadásait.

A mit vagy feledtek, vagy szándékosan mellőztek cikkirók, ide jegyzem a magtáraknál divó százalékot, mely tudomásom szerint sehol sem kevesebb 25%-nál. Valyon ez jótékonyan hat-e egyházaink egyes tagjaira?

Az ily kérdések szellőztetése véleményem szerint felesleges, mert több kevés jövedelemmel rendelkező egyházainkban a százalékot hitbuzgó népünk önkénytesen maga emeli s szívesen hordozza, azon tudattal, hogy ez által egyházának jövőjét biztosítja; ugyanezt mivel a magtári intézményekkel is. Azért buzgalma lomhasztására, egyházára és magára veszélyes eljárásoknak s átoknak keresztelni csak azok róvására lehet, kik ezeknek életbeléptetésére buzdítólag szoktak eljárni az egyházak élén.

Osztom azon véleményt, hogy a kezelésben hiány van. De itt se állitanám első sorban szégyen-polczra a környéki vizsgáló széket. A sarkalatos intézkedés az egyházi főtanácsot illeti.

Mondja ki tehát törvényül: minden egyházban, annak minden lehető jövedelmeiről a számoló felelős. Legyen a vizsgáló székek szigorú utasításul adva, hogy minden számadás megvizsgálása alkalmával a pénztári maradék a vizsgálószék által számláltassék meg, a fel nem mutatható pénzkészletért a számoló haladéktalanul kereset alá vonassék.

Emliti Rédiger Géza ur, hogy az egyházi képviselő tanács által kiadott kötelezvény érvényen kívül helyeztetett sok helyen. — Mi jogon lehetett ezt tenni, nem tudom; de ha való, köteleztessék minden egyház annak egész kiterjedésében való elfogadására és azonnali életbeléptetésére. A mai kalmárvilágban biztosabb, jótékonyabb egyházaink tőkéi elhelyezésére, biztosítására nincs, mint a tehermentes fekvő birtok általi bétáblázott biztosítás, melyet semmi szín alatt sem lehet kijátszani.